

H i r d e t m é n y.

I.

A folyó 1886. évben megtartandó erdészeti államvizsga tárgyában.

43.858. sz. Az erdészeti államvizsga a f. évi október hó 18-án és az erre következő napokon a fennálló szabályzat értelmében Budapesten az országos magyar gazdasági egyesület köztelkén, esetleg az országos erdészeti egyesület székházában délelőtti 9 órákor fog megkezdetni és folytatólag megtartatni.

A vizsgára jelentkezők felhivatnak, hogy a vizsga letehetésére nyert engedélyt a vizsga kezdete előtt a bizottság elnökének bemutassák. — Budapest, 1886. augusztus hó 11-én.

II.

A folyó 1886. évben megtartandó erdőőri szakvizsgák ügyében.

43.859. szám. Az erdőőri szakvizsgák a folyó évi október hó 18-án és az erre következő napokon Budapesten, Pozsonyban, Besztercebányán, Miskolczon, Kassán, Marmaros-Szigeten, Debreczenben, Kolozsvárt, Brassóban, Temesvárt, Zomborban, Pécssett és Szombathelyen a vármegye házában délelőtt 9 órákor fognak megkezdetni és folytatólag megtartatni.

Felhivatnak mindazok, kik ezen szakvizsgát letenni szándékoznak, hogy hiteles bizonyítványokkal felszerelt folyamódványaikat a vizsgák székhelyére nézve illetékes kir. erdőfelügyelőhöz nyujtsák be. — Budapest, 1886. augusztus hó 11-én.

Földmivvelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. k. ministerium.

K ü l ö n f é l é k.

Coronilla Emerus, melynek a magyar nevét óhajtanók tudni, a magyar nemzeti muzeum gyűjteménye szerint Keszthelyen a Csókakövön nő, Kis-Márton mellett pedig az erdőben („ober d. Kanonen“ és „ins Jägerhaus“) amott Wierzbicki, itt Albach gyűjtötték.

A fumei C. „Emerus“ (= C. emeroides Boiss. et Sprunn. = C. Emerus var. Austriaca Heimerl)

a m. nemz. muzeum gyűjteményében szintén a *C. emeroides* ivében nyugszik, s úgy hiszem, a botanikai osztály öre, Janka V. egyesítette vele. A görög példák levelei többnyire 7 levélkéből összetettek, a fumeieken pedig öt levélkéből alakult levelet is látni. A mieink levélkéi gyakran háromszor, négyszer nagyobbak, mint a görög növényé, de ez csak a buja növekedéstől ered.

Ha a *C. emeroides*-nek a hazában népies neve nem akadna, úgy hiszem, helyesen koronabokor-nak nevezhetjük. Békésmegyében t. i. a *Robinia Pseudo-acaciát*, vagyis az ákácz-csipkefát, vagy magyarfát koronafá-nak koronavirág-nak nevezik. Ha van koronafá-nk, lehet tehát koronabokrunk is. Sajátságos, hogy Békésmegye némely vidékén a *Gleditschi-át*, vagyis a lepényfát hiják ákácznak. Ez az igazi ákácznak (*Acacia*) közelebbről való rokona, mint a *Robinia*.

Borbás Vincze.

Ajánlat. Azon szaktárs uraknak, kik a rovertannal foglalkoznak és észleleteikről pontos jegyzeteket vezetnek, azt hiszem nem egy ízben volt alkalmuk tapasztalni, hogy idegen szakmukában az erdei rovarok fejlődése és életmódjuk leírása nem mindenben egyezik meg észleleteinkkel és nem mindig alkalmazható éghajlati viszonyainkra, miről magamnak is többször volt alkalmam meggyőződni.

Ily észleletek azonban csak akkor bírnak nagyobb becsel és tudományos értékkel, ha azok egyidejűleg több és az ország különböző vidékein lakó egyének által is eszközöltetnek.

Mindezeknél fogva bátor vagyok a rovertannal foglalkozó urakat ez irányban egyöntetű eljárásra és közös megalapodáson alapuló megfigyelésre felhívni, mert — nézetem szerint — csak is úgy és megállapított terv szerint, s egyesült erővel használhatunk e téren.

Azon uraknak tehát, kiknél ezen ajánlatom visszhangra

talál, készséggel engedhetek e célból bár mikor következő erdei pillék petéiből, hernyóiból vagy bábjaiból u. m.

Dasychira Pudibunda, *Gastropacha Pini*, *Ocneria Dispar* Ocn. (*Psilura*) *Monacha*, *Smerinthus Tiliae*, *Populi* és *Ocellata*, *Vanessa Polychloros* stb.

Mind ezekért pedig visszonzásul csak azt kérném, hogy felettök szerzett észleleteiket — az általam eddig szerzett tapasztalataim összehasonlítása céljából — időnként velem közölni sziveskedjenek. — Bocsko 1886. július hó 15-én.

Piso Cornél, m. k. erdész.

(P.) **Kelet-India erdőségeinek felméréséről.** *Bailcy F.* angol őrnagy s a kelet-indiai erdőfelmérések főfelügyelője igen érdekes előadást tartott a „British Association“-ban. Ezen előadás alkalmával kimutatja, hogy az indiai nagy kiterjedésű erdőségek elpusztítása után megmaradt erdők fentartásához szükséges intézkedések csakis a legutóbbi időkben tétettek meg. Az ezen irányban tett első munka. a fentartandó erdők kihasítása, illetve körülhatárolása és az azokat terhelő szolgalmak megváltása volt. A fentartandó erdők kiterjedése mintegy 30.000 angol négyszög mértföld, vagyis — a benszülöttek által lakott államok területét ide nem számítva — India összterületének 3.5⁰/₀-a. A körülhatárolt erdők az általános erdőpusztítás alkalmával csakis azért kiméltettek meg, mert vagy oly területet borítottak, mely közlekedési eszközök hiányában hozzáférhetlen volt, vagy nem volt eléggé sík, vagy pedig vízzel való öntözés nem volt-e berendezhető. Ezen erdők részint a síkságokon, vagy az azokból kiemelkedő dombokon és magaslatokon terültek el, részint pedig a Himalaja hegység alsóbb s középmagasságban lévő és mintegy 2800—3200 m tengerszin felett való magasságig felmenő lejtőin feküdtek.

A felmérési munkálatok a Dehra-Dun tartomány 373 angol mértföld kiterjedésű erdeink felmérésével kezdődött,

melylyel egyidejűleg az állami felmérési osztály a tartomány magánföldterületét mérte fel.

Ezután a Kumaon és Garwhal kerületeknek összesen 1400 angol mértföld kiterjedésű erdeit mérték fel, jelenleg pedig a Hyderabad kerület mintegy 1600 angol mértföld nagyságú erdő területének felmérése van folyamatban.

Az 1872. év óta összesen mintegy 3000 angol mértföldnyi területet mértek fel s erről $4''=1$ angol mértföld mértékben szerkesztett térkép készült.

(*Lnk.*) **Csal-éték a vakond irtására.** A *Strychnos nuxvomica* (Brechnussbaum, ebből készül a strychnin) összetört magvának porával földi gilisztákat hintünk be s azokat 20—30 óráig hüvös helyen tartjuk. Az így elkészített csal-étket kora reggel, vagy délutáni 2 és 4 óra között, adagonként a vakond friss turásaiba helyezzük, hol azokat a vakond vadászata közben elfogyasztván, megmérgezi magát. A csal-étket este hasztalan tennők ki, mert a vakondok éjjel nyugosznak s a giliszták a méreggel együtt reggelig elmásznának. A déli kitétel is csak igen ritkán vezet eredményre. Arra is ügyelni kell, nehogy tyukok, vagy madarak a méreggel meghintett gilisztákat felfalják.

(—s—s.) **Pusztuló százados hársfa.** Braunschweigban a székesegyház előtt egy ős hársfa áll, melyet állítólag még Oroszlán Henrik ültetett oda, s ezért Henrik hársfának is nevezik. E hársfa azonban most már enyészetnek indult s ha sorsának engedik át, nemsokára teljesen el fog száradni. Ezt lehetőleg megakadályozandók, a vén hársfa közelébe több fiatal hársfát ültettek, a melyeket bemetszések által a Henrik-fával hoztak kapcsolatba, hogy e fiatal fák éltető nedveiket a haldokló fába vezessék át. Mindenesetre érdekes lesz annak idején megtudni, vajjon czélt fognak-e ezen kísérlettel érni. A hársfa egyik elszáradt ága 1 m átmérőjű volt, s eltávolításához magas állványt és emelő gépeket kellett felállítani.

Ikerrózsa. Richter Lajos ur a Hegyaljáról, Mád vidékéről többek közt egy rózsát küldött, melyet a *R. brachypoda*-hoz Désegl. és Rip. soroltak, s a *Canina*-kat (csipkerózsa) a hegyi deres rózsákkal kapcsolja össze. Ezeket tudományosan *Montaná*-knak nevezik s az a biológiai sajátosságuk, hogy kelyhök elvirágzás után felegyenesednek, és lehülésig fenállva marad. Ilyen a *R. brachypoda* kelyhe is, míg a *Canina*-ké elvirágzás után hátra fordul.

A *R. brachypoda*-t, vagyis kurtaszáru (gyümölcsnyelű) rózsát a csipke rózsától (*R. canina* L.) még a kétszer fűrészelt levélkéik is megkülönböztetik. Az egyik darabon két csipkebogyónak az alsó harmada egymással összenőtt, a felső nagyobb fele a virágrészekkel együtt teljesen szabad egymástól, az iker tetetén tehát két szabad virág volt. Az összenövés helyén vékony szövet kapcsolja össze csipkebogyóikreik. A rózsabokron gyakran találni többé-kevésbé teljes ikreket, mert álgümölcsük húsos, s a virágok gyakran sűrű csoportban egyesülnek. Ezt az esetet azért tartom féljegyzésre méltónak, mert ritka és hazánkban új rózsán jelentkezett.

Borbás Vincze.

Az ikergyümölcsnek két érdekes példányát kaptam ez idén Laipniker Gyula ur zugligeti gyümölcsöséből. Mindkettő alma-iker volt. Az egyiknél egy közös kocsán szolgál a két egymással összenőtt alma függesztője gyanánt. A két alma-egyént világosan meg lehet különböztetni, mert az összenövés helyén köröskörül menő mély barázda látható, mely csakis az ikergyümölcs alsó, a felfüggesztési ponttal átellenben levő oldalon van körülbélül 1 *cm*-nyi távolságban megszakítva. Az összenőtt almák egyike valamivel nagyobb, mint a másik, felületük egészen egyszínű piros, tetejükön, az összenövési síktól jobbra és balra egyformán láthatók a kehelylevelek üstökbe szorult maradványai. Ha a két kehelylevélüstököt a

felfüggesztési ponttal összekötve képzeljük, úgy az almák összenövési szögét, szemmérték szerint, 20—25⁰-ra tehetjük. Az ikreket ketté vágva, mindegyik almában megtaláltam a pergament falú burkot és a kisebbik alma burokjában egy ép és két eltörpült magot, a nagyobbikéban pedig három kifejlődött és egy eltörpült magot.

Érdekesebb ennél a másik alma-iker, mely ugyanazon fáról való; ugyanis egy almán, kocsánjától mintegy 6 mm-nyi távolságban jókora borsónagyságu dudor van, melynek tetején a kehelylevelek maradványai láthaták. A dudorodást ketté metszve: belsejében feltaláltam a pergamentszerű burkot s benne fejletlen, apró, fekete magvakat.

Schilberszky Károly.

(*L—n—k.*) **Carbolsav az erdész szolgálatában.** Gyógyászatban a carbolsav mint a fertőző gombaképződés és a már kiképződött gombák elterjedésének meggátlója, nagy szerepet játszik. Ezen körülmény Lehn birsteini erdőmestert azon gondolatra hozta: vajjon nem lehet-e a carbolsavat a növényeken fellépő paraziták elterjedésének meggátolására is eredménynyel felhasználni? Ez iránybani kísérletezésre nemsokára bő alkalma nyílt; ugyanis a felügyelete alatt álló füzesek nagy mértékben lettek a *Melampsora salicina* nevű gomba által megtámadva. Ezen növénybetegséget megakadályozandó, 10 l vízbe 15—25 g carbolsavat tett, s e folyadékot nagy mázoló ecsetekkel a füzesorokra frecskeltette. Egy nap alatt többször ismételt megfrecskelés után már constatálható volt, hogy a gomba alig terjedt tovább; az eljárás a következő napon ismételtetett s a fáradság eredménye az lett, hogy a gomba fellépése csakis a már megtámadott helyre szorítottott, a mi tekintve azt, hogy 2.5 ha-nyi füzesben körülbelül 100 m-nyi terület egy nap alatt lett a gomba által ellepve, szép eredmény.

Mint Lehn mondja, az orvosoknak bizonyára feltűnnék az, hogy a használt carbolsav nagyon meghigittatott, a növé-

nyi szervezetre azonban töményebb carbolsav káros hatása lett volna, de a mit az embernél és állatnál kisebb mennyiségű, töményebb carbolsav adagokkal lehet elérni, ugyanazt lehet a növényeknél, csekélyebb savtartalmu folyadéknak többszöri alkalmazásával elérni.

(s—s.) **A hópenészgomba.** A tél vége felé, midőn a hótakarónak nagy része már elolvadt, gyakran lehet látni, hogy a fű, lóhere és más növények, sőt a meztelen talaj is, sajátságos, fehéres, viztiszta színű, s az első pillanatra a pókhálóval igen könnyen összetéveszthető képződménnyel, keresztül kasul be van vonva, mely oly törékeny, hogy a kézben szétmegy és ha az általa még oly sűrűn is ellepett növénykéket hazaviszszük, a pókhálószerű képződménynek többé nyomát sem leljük, mert az látszólag egészen szétfolyt. Ez az ugynevezett hópenészgomba (*Lanosa nivalis* Fr.), mely a *hyphomyceták* nagy rendjéhez tartozik.

Ha a pókhálószerű, szintelen fonalszálakat mikroskoppal vizsgáljuk, úgy találjuk, hogy azok igen hosszú, vékony és keresztfalak által osztott sejtekből állanak, melyek csak kivételesen ágaznak el, s hogy e sejtfonalak egymással sűrűn összevissza fonvák.

A hópenészgomba a megtelepüléshez ép úgy, mint minden gomba, *organicus*, előkészített tápanyagokat szükségel, s ezeket valószínűleg ugyanazon növényektől vonja el, melyeket pókhálószerű *myceliuma* ellepett; vajjon azonban ez által a növényeknek jelentékenyen árt-e, vagy pedig éppen a vetésnek pl. a téli rozsnak kifagyását okozza? Thümen szerint még megfejtésre vár. Bizonyos azonban, hogy kedvező hatással nem lehet az ellepett növényekre, de másrészt, hogy rövid élettartama folytán alig okozhatja a levelek elhalását; a vetésnek kifagyása pedig, a mint tudjuk, egészen más okok folytán, a talajnak ismételt és gyorsan egymásután következő meg-

fagyása és felmelegedése következtében történik, mi által a felső talajrétegek és az abban gyökerező növények kiemeltetnek és a gyökerek egyrészt a földtől megfosztatnak, másrészt pedig el is szaggattatnak.

Fuckel Lipót a hópenészszel összefüggésbe akarta hozni a luczerna gyökérirtó gombáit (*Rhizoctonia Medicaginis* De C. és *Brysothecium circinans* Fuck.); elméletéhez azonban még igen sok kétség fér ezért a hópenészgombát legjobb egyelőre különálló képződménynek tekinteni és semmi fontosabb befolyást nem tulajdonítani. (Wiener Landwirthschaftliche Zeitung“ 1886. évi 33. szám.)

Erdészeti termési táblák. Fülöp Szász-Coburg-Gothai fejedelmi herceg nagyrőcsei erdőrendezősege ezen czim alatt néhai id. Greiner Lajos erdőtanácsos német munkája nyomán egy 82 oldalra terjedő füzetet adott ki, mely Coburg herceg magyarországi erdőségeinek fatermési viszonyait tárgyalja. Addig is, míg részletesebben ismertethetnők tartalmát, megemlítjük, hogy e mű füzve példányonként 1 frtért szerezhető meg Jolsván a hercegi erdőigazgatóságnál.

„**Időjárás**tan“. Székely Mihály főerdőmester, szaktársunknak főntebbi czim alatt fordított és átdolgozott munkája közelebről második kiadásban jelent meg Grill Károly budapesti könyvtáros kiadásában. Részünkről már az első megjelenés alkalmával tüzetesen ismertettük volt lapunkban ez általános érdekű és közhasznú munkát*) s ezért most elégséges egyszerűen utalnunk a második kiadásra, mert ennek megjelenése szintén amellet bizonyít, hogy a könyv jó és szükségét pótol.

Magyarosodunk. Konopka Ferencz, m. kir. erdészjelölt vezetéknévét „Környei“-re változtatta át. Éljen.

*) „Erd. Lapok“ 1877. évfolyam 188. lap.